

4.5.2004

561/05/2004

Oikeusministeriö

7. 05. 2004

Viite OM30/41/2003 ja OM034:00/2003

Asia Ympäristörikostyöryhmän mietintö; lausunto

Ympäristörikostyöryhmän mietintö sisältää ehdotukset Euroopan unionin ympäristörikospuitepäättöksen ja ympäristö suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen edellyttämistä muutoksista kansalliseen lainsäädäntöömme. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää työryhmän mietintöä ja siinä esitetyjä lainsäädäntömuutoksia pääpiirteiltään kannatettavina, mutta esittää muutamia tarkennuksia. Lisäksi ministeriö esittää harkittavaksi lainsäädäntöesityksenannon ajankoh-
taa.

Ministeriö kiinnittää huomiota yleissopimuksen ja puitepäättöksen rajaukseen, jolta osin jää epäselväksi, miten velvoitteet koskevat liikennettä. Mietinnön sivulla 16 todetaan, ettei määräyksiä sovellettaisi liikenteestä aiheutuvaan saastumiseen. Tulkinnanvaraista on, tarkoitetaanko todella liikenteen aiheuttamaa saastumista vai kulkuneuvojen aiheuttamia päästöjä. Asiaa olisi tältä osin syytä tarkentaa.

Toinen rajaukseen ja selkeyttämiseen liittyvä seikka on aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemistä koskevan sääntelyn merkitys vesien pilaantumisen ehkäisemisessä ja suhde nyt esillä olevaan asiaan. Viittaukset mietinnössä ovat hajanaisia (sivut 22-24 ja 39) eikä niistä saa käsitystä sääntelyn kokonaisuudesta. Merioikeusyleissopimuksen ja MARPOL-yleissopimuksen meriympäristön pilaantumista ja jätteiden mereen laskemista koskevat säännökset on kansallisesti pantu täytäntöön aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetulla lailla. Lain 10 §:ssä säädetään öljyn päästökiellosta, 14 §:ssä säädetään vaarallisten nestemäisten aineiden veteen päästämisen kiellosta ja 18 §:ssä säädetään käymäläjäteveden veteen päästämisen kiellosta. Maininta laista on ensimmäisen kerran vasta sivulla 39 ja näin sen kytkentä vesien pilaantumisen ehkäisyyn sivulla 22 ei ole riittävän selkeä. Lain velvoitteita ei myöskään ole otettu huomioon sivulla 28 käsiteltäessä jäterikoksia. Muistiossa tulisi-
kin selvittää yleissopimuksen ja puitepäättöksen suhdetta aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain säännöksiin. Lisäksi sopimuksen nimi sivulla 24 tulisi olla: alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvä vuoden 1978 pöytäkirja eli Marpol 73/78 –yleissopimus.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää oikeusministeriön huomiota siihen, että EU:ssa on parhaillaan työn alla direktiiviehdotus alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista (ns. alusjäterikosdirektiivi) ja sitä täydentävä puitepäättösehdotus alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta (alusjäterikospuitepäättös). Vaikka niiden käsittely on kesken, liittyvät ne oleellisesti asiaan ja niistä tulisi lausua myös mietinnössä ja selkeyttää niiden suhdetta mietinnön käsittelemään sääntelyyn.

Nykyisen rikoslain 44 luvun 13 §:ssä säädetään vaarallisten aineiden kuljetusrikoksesta ja 48 luvun 1-4 §:ssä näihin kuljetuksiin liittyvästä ympäristön turmelemisesta. Mietinnössä vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät muutosehdotukset ovat 44 luvun 17 §:ssä ja 48 luvun 1 §:ssä. Vaikka ministeriö pitää mahdollisena 44 luvun 17 §:ään ehdotettua muutosta, joka laajentaa rangaistusvastuun luonnollisesta henkilöstä yhteisöön, kaipaasi muutos ministeriön mielestä lisäperusteluja.

Luvun 48 1 §:n 2 kohtaa ja siinä kuljetuksen (esim. vaarallisen aineen kuljetuksen) liittämistä ympäristönsuojelulakiin tai jätelakiin tulisi selvittää. Koska ympäristönsuojelulaissa ei ole säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta, ministeriö ehdottaa, että vaarallisten aineiden kuljetuksissa viittaus tehtäisiin vaarallisten aineiden kuljetuslakiin. Muutenkin luvun 48 1 §:n kytkeä ympäristönsuojelulain 3 §:n määritelmään kaipaasi lisäselvennystä. Muutoksen merkitystä on nykymuodossa vaikea arvioida.

Muilta osin ministeriöllä ei ole mietintöön huomautettavaa.

Kansliapäällikkö

Juhani Korpela

Apulaisosastopäällikkö

Reino Lampinen